

BEMORLARGA GIRUDOTERAPIYA BILAN DAVOLASHNING AHAMIYATI

G'oyibova Zilola
Eshkobulovna Paxtachi Abu Ali
ibn Sino nomidagi jamoat
salomatligi texnikumi
o'qituvchisi

Annotatsiya:

Ushbu maqolada girudoterapiya (zuluk bilan davolash) usuli, uning qo'llanilishi, foydalari va mumkin bo'lgan xavflari haqida batafsil ma'lumot berilgan. Girudoterapiya qon aylanishini yaxshilash, tromboz xavfini kamaytirish, yallig'lanish jarayonlarini bartaraf etish va immunitetni mustahkamlash kabi ijobiy ta'sirlari haida ma'lumotlar berilgan

Kalit so'zlar: Girudoterapiya, zuluk bilan davolash, bioaktiv moddalar, tromboz, qon aylanishi, yallig'lanishga qarshi ta'sir, immunitet, qonni suyultirish, terapevtik ta'sir.

Аннотация:

В этой статье представлена подробная информация о гирудотерапии (терапии пиявками), ее использовании, преимуществах и возможных рисках. Приведены сведения о положительных эффектах гирудотерапии, таких как улучшение кровообращения, снижение риска тромбообразования, устранение воспалительных процессов, укрепление иммунитета.

Ключевые слова: гирудотерапия, лечение пиявками, биоактивные вещества, тромбоз, кровообращение, противовоспалительное действие, иммунитет, разжижение крови, лечебный эффект.

Abstract:

This article provides detailed information about hirudotherapy (leech therapy), its uses, benefits, and possible risks. Information is provided on the positive effects of

hirudotherapy, such as improving blood circulation, reducing the risk of thrombosis, eliminating inflammatory processes, and strengthening immunity.

Key words: hirudotherapy, leech treatment, bioactive substances, thrombosis, blood circulation, anti-inflammatory effect, immunity, blood thinning, therapeutic effect.

Girudoterapiya (lot - «zuluk» va qad. yun. - «davolash») — ma'lum kasalliklarni dorivor zuluklar (*Hirudo medicinalis*) yordamida davolash usuli. Fizioterapevtik muolaja, muqobil tibbiyotga oid sanaladi. Bunday zuluklar ushbu kichik sinf chuvchalchanglariga oid yagona tur hisoblanadi, qolganlari shifobaxsh ta'sir ko'rsatmaydi.

Girudoterapiya tarixi ikki ming yildan ko'proq vaqtni o'z ichiga oladi. Qadimgi Yunoniston, Hindiston, Misr, Xitoyda zuluklar bilan davolash mashhur bo'lgan. Afsonaga ko'ra, bepushtlikdan aziyat chekkan qirolicha Kleopatra zuluklarning ta'siri tufayli Yuliy Sezardan homilador bo'la olgan. Shundan so'ng, hatto Misr fir'avnlari qabri devorlarida zuluklar tasvirlari paydo bo'la boshlagan.

O'rta asrlarda girudoterapiya semizlikka qarshi yordam berishi aniqlangan. O'sha vaqtlarda ko'p mamlakatlarda ortiqcha vazn muammosi deyarli eng muhim muammolardan biri bo'lgan. Qazish ishlari davomida eski kutubxonalar materiallarida topilgan qo'lyozmalarda qayd etilishicha, shifokorlar zuluklar bilan davolash natijasida ajoyib natijalarga erishishgan: odamlar 10 kg gacha vazn tashlashgan va salomatliklari yaxshilanganini ta'kidlashgan.

Zuluklar yordamida yurak muammolari, bosh aylanishi, nafas qisilishi, bepushtlik davolangan. Girudoterapiya shu qadar mashhur ediki, Uyg'onish davri ustalari, masalan, Bottichelli, hatto o'z san'at asarlarida buni aks ettirishgan.

Girudoterapiya muolajasi XVIII asr oxiri — XIX asr boshlarida keng mashhurlikka erishgan. Bu usul deyarli barcha kasalliklarni davolash uchun ishlatilgan. Ushbu davrda zuluklar sanoat miqyosida yetishtirilib, mamlakatlar o'rtasida eksport qilingan ham. Hatto Pirogov girudoterapiyani davolashning eng kuchli usuli deb hisoblagan. Zuluklar barcha dorixonalarda sotilgan.

Biroq, bu vaqtgacha shifokorlar zulukning asosiy «kuchi» — [qon chiqarish ta'siri](#) deya hisoblashgan. Va faqat XX asrning 90-yillarida olimlar nafaqat qon chiqarish terapevtik ta'sir berishini isbotladilar. Asosiy shifobaxsh omil — bu zuluk so'lagi, unda 15 dan ortiq noyob xususiyatlarga ega bioaktiv moddalar mavjud. Qizig'i shundaki, hozirgacha olimlar bunday moddani sintez qila olishmagan, garchi Angliya, Isroil va AQShda tadqiqotlar olib borish va uni yaratish ustida yuzlab million dollar mablag' ajratilgan bo'lsa ham. Genetik muhandislik texnologiyalari ham yordam bermagan.

Zuluk rasmiy ravishda dorivor sifatida tan olingan va ko'plab mamlakatlarda dori vositalari reestriga kiritilgan.

Dunyoning barcha mamlakatlarida girudoterapiya ko'plab kasalliklarni davolash va oldini olish uchun ishlatiladi va ushbu usulning asosiy ustunligi asoratlarsiz umumiy tiklanishdir.

Zuluklarning inson tanasiga shifobaxsh ta'siri

Dorivor zulukning shifobaxsh ta'siri uning so'lagiga asoslangan — unda bioaktiv moddalar mavjud. Asosiy tarkibiy qism — bu girudin, u qon ivishini oldini oladi va qon tromblarini rezorbsiya jarayonini rag'batlantiradi. Girudin va so'lakning boshqa bioaktiv tarkibiy qismlari bakteritsid (patogen mikroblarni o'ldiradi), shuningdek bakteriostatik (bakteriyalar ko'payishi va rivojlanishini oldini oladi) ta'siriga ega. Ushbu moddani aniqlash davomida olib borilgan izlanishlar tibbiyotda antikoagulyantlarni qo'llay boshlash amaliyotiga asos solgan.

Zuluklarning so'lagi tarkibida gialuronidaza fermenti mavjud bo'lib, u faol moddalarni organizmning to'qimalariga chuqur kirib borishiga imkon beradi — 10 sm`gacha. Shuningdek, bu ferment biriktiruvchi to'qimalarni parchalaydi, shu sababli chandiqlarning so'rilib ketishini kuchaytiradi.

Ko'rsatmalar

Ushbu terapiya usuli foydalanish uchun ko'plab ko'rsatmalarga ega, ular orasida quyidagi kasalliklar mavjud:

- [Yurak-tomir tizimi kasalliklari](#);

- Oshqozon-ichak trakti kasalliklari;
- O'pka kasalliklari;
- Qalqonsimon bez kasalliklari;
- Siydik-tanosil tizimi kasalliklari;
- Teri kasalliklari (shuningdek kosmetik nuqsonlar);
- Markaziy va periferik asab tizimi kasalliklari;
- Revmatologik kasalliklar;
- LOR kasalliklar;
- Mushak-skelet tizimi kasalliklari;
- Infektsion kasalliklar;
- Turli jarohatlar;
- Ko'z kasalliklari.

Muolaja quyidagi holatlarda o'tkazilishi mutlaq qarshi ko'rsatiladi:

- Trombotsitopeniya;
- Onkologiya;
- Gemofiliya;
- Uzoq muddatli va og'ir qon ketishlar;
- Qon ivishining buzilishi;
- Zuluklarning so'lagi tarkibiy qismlariga nisbatan intolerantlik.

Nisbiy qarshi ko'rsatmalar (bu holda muolaja o'tkazilishi mumkin, ammo asoratlar xavfi yuqori bo'ladi):

- Gipotoniya;
- Ayollarda anemiya va hayz ko'rish;
- 10 yoshgacha bolalar;
- Ba'zi ruhiy kasalliklar;
- Surunkali kasalliklarning xuruj olishi;
- Homiladorlik;
- Sabablari hali aniq bo'lmagan kasalliklar.

Muolaja qanday o'tkaziladi

Girudoterapiyaning mohiyati tanaga dorivor zuluklarni qo'yishdan iborat. Bitta muolaja davomiyligi 40-60 daqiqani tashkil etadi, bunda o'rtacha 6-10 ta zuluk ishlatiladi. Ularning har biri 5 ml'dan 15 ml'gacha qon so'rib olishi mumkin. O'rtacha davolanish kursi 7-14 kunlik tanaffus bilan 10 seansdan iborat bo'ladi.

O'tkazilish tartibi:

- Teri spirt bilan artiladi. Boshqa antiseptik ishlatilmaydi, chunki zuluklar hidga juda sezgir bo'lishadi;

- Zuluklarni joylashtiriladi. Ularning tishlov chuqurligi sayoz — 2 mm gacha. So'lak tarkibida og'riq qoldiruvchi ferment mavjud, shuning uchun bunda deyarli noqulaylik sezilmaydi;

- Muolaja paytida zuluklar asta-sekin bemorning qoniga so'lak tarkibidagi bioaktiv moddalarni ajrata boshlaydi. Ta'sir zonasida ushbu moddalarning 70-80 foizigacha kasal a'zoga «kirib boradi». Shundan so'ng zuluk qonni so'rib olishni boshlaydi;

- Jarayondan so'ng, zuluk olinib, tishlovi joyiga steril salftkaler qo'llaniladi.

Aksariyat hollarda zuluklar yetarlicha qon so'rgach, o'zlari tushib ketgunlaricha qo'yiladi. Zulukni muddatidan oldin tanadan olish uchun uning oldingi so'rgichiga spirt yoki yodga yengil botirilgan paxta qo'yish yetarli bo'ladi, shunda ular darhol tushib ketadi. Shuningdek bu maqsadda uning ustiga tuz sepish, sirka kislotasi yoki boshqa o'tkir hidli moddani unga yaqin keltirish mumkin. Agar zuluk qon so'rishni to'xtatmasa, uning old so'rgichini skalpel yordamida ko'tarib, uning ostiga havo kiritish kerak. Zulukni kesib tashlash befoyda, bunda u qon so'rishni davom ettiraveradi. Qo'llanilgach, zuluklar odatda yo'q qilinadi, ularni qayta ishlatishga yo'l qo'yilmaydi.

Zuluk bilan davolash: foyda va zararlari

Zuluk bilan davolashning foydalari:

- Tromb hosil bo'lishi xavfi kamayishi;
- To'qimalarda va organlarda qon aylanishini tiklanishi;
- Bakteritsid va yallig'lanishga qarshi ta'sir;

- To'qimalarni ozuqa moddalari va kislorod bilan yaxshiroq ta'minlanishini;
- Xolesterin darajasi normallashtirish;
- Limfa drenaji yaxshilanishi;
- Shishlarni bartaraf bo'lishi;
- Yurak faoliyati yaxshilanishi;
- Immunitet mustahkamlanishi;
- Qon bosimi me'yorlashishi;
- Tishlash joyida va butun tanaga og'riq qoldiruvchi ta'siri;
- Modda almashinuvini me'yorlashishi.

Zuluklar keltirib chiqarishi mumkin bo'lgan zarar ularning oziqlanishi va o'ziga xos tuzilishiga bog'liq, shuning uchun quyidagi muammolar ehtimoli mavjud:

- Faol moddalar terining ta'sirlanishini chaqirishi;
- Zulukning so'lagida qonni suyuqlashtiradigan fermentlar tufayli jarohat joyidan bir muddat qon ketishi;
- Zulukning oshqozon-ichak traktida «kasal» qonni so'rishda uni infeksiyadan himoya qiladigan bakteriya mavjud. Bu odamlarda zaharlanish, oshqozon-ichak trakti muammolari, shilliq qavatlar kasalliklarini keltirib chiqarishi mumkin.

Xulosa. Girudoterapiya – tabiiy va qadimiy davolash usuli bo'lib, qon aylanishini yaxshilash, tromboz xavfini kamaytirish, yallig'lanish jarayonlarini bartaraf etish va immunitetni mustahkamlash kabi foydali ta'sirlarga ega. Zuluklarning so'lagi qonni suyultiruvchi va og'riq qoldiruvchi bioaktiv moddalarni o'z ichiga oladi, bu esa organizmning umumiy holatini yaxshilashga yordam beradi.

Biroq, bu muolajani qo'llashda mutlaq va nisbiy qarshi ko'rsatmalarni hisobga olish muhimdir. Qon ivishining buzilishi, onkologik kasalliklar, uzoq davom etuvchi qon ketishlar va zuluk so'lagiga allergiya bo'lsa, girudoterapiya mutlaqo tavsiya etilmaydi. Shuningdek, anemiya, homiladorlik, gipotoniya va bolalik davrida muolajani ehtiyotkorlik bilan o'tkazish kerak.

Shu sababli, zuluk bilan davolash faqat malakali mutaxassis nazorati ostida amalga oshirilishi lozim, aks holda nojo'ya ta'sirlar, jumladan teri ta'sirlanishi, uzoq

davom etuvchi qon ketish va infektsiya xavfi yuzaga kelishi mumkin. To'g'ri va xavfsiz qo'llanilganda, girudoterapiya organizm uchun samarali va foydali muolaja bo'lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. M.A.Fozilbekova, N.A.Nurmatova. Hamshiralik ishi nazariyasi asoslari. - « 0 'qiluvchi», 2002.
2. Q .S.Inamov. Hamshiralik ishi asoslari. - T., 2007.
3. T.I.Umarova, M.A Qayumova, M.Q.Ibrohimova. Hamshiralik ishi. - T., «Zarqalam», 2005.
4. M.F .Ziyayeva. Terapiya. - T., «Ilm Ziya», 2004